

NGƯỜI ĐÀN BÀ TRONG CĂN NHÀ NHỮNG NGƯỜI TRĂM NĂM CŨ

(Tâm Bút) (Bài 1)

“Tôi lỗi con được tha vì con đã yêu nhiều quá...”

(Luke 8:47)

Buổi chiều tháng Tư ngày 12 năm 1999, một cú điện thoại từ Santa Ana gọi đến được Âu Cơ bất ngờ bắt lên, chuyển cho tôi. (Ở đây tôi dùng chữ “bất ngờ” là bởi đã rất lâu rồi tôi đóng cửa không giao tiếp thiên hạ. Các cú điện thoại gọi đến đều bị chung số phận!)

Người đàn ông đầu giây kia nói giọng Hà Nội, tự xưng tên Chung, xin hỏi mua tất cả các tác phẩm TTBG, tác giả của những giòng văn trong hai tập Một Truyện Dài Không Có Tên “đã cuốn hút tôi đến bỏ cả bữa ăn trên chuyến bay dài từ Los Angeles qua Sydney, Úc Đại Lợi”.

Cuộc đối thoại xoay quanh hai tập truyện vừa kể. Đầu giây này, tôi cảm nhận tức thì sự lưu tâm đặc biệt của người đàn ông xa lạ theo những gì tôi đã viết ra. Anh lắng nghe các lời tôi phát biểu, thỉnh thoảng nói lên ý nghĩ riêng bằng cái giọng Bắc ấm áp trong luận điệu e dè, điềm đạm. Các lời nhận xét phô bày tính thông minh sắc bén. Trí tò mò của tôi thức dậy. Từ lâu rồi, tự giam mình trong căn nhà những-người-trăm-năm-cũ, tôi chẳng còn dịp chuyện trò về văn chương một cách hứng thú như hiện đang làm buổi ấy với anh.

Anh bày tỏ:

“Đọc tập I, xong tập II, tôi thấy có nhiều điều khác biệt.”

Tôi đợi chờ lời giải thích.

“Cái khí văn của tập II không được thanh thoát như với tập đầu.”

Tôi im lặng, sự im lặng tế nhị của một tác giả trước những thẩm định của kẻ khác về một tác phẩm mình đã cho xuất bản.

Anh tiếp:

“Trong tập II, giọng văn đọc lên nghe nản nản trầm trầm, tạo cho tôi cảm tưởng rằng ngòi viết cô không còn có được sự an tâm trong sáng như với tập trước.”

Tôi cười nhẹ:

“Tập II viết ra sau một cơn khủng hoảng gia đình nên hẳn nhiên không tránh được điều như anh vừa nói.”

Giọng người đọc giả xa lạ:

“Đọc tập I, thấy mối tình giữa cô và anh Phùng Kim Ngọc quá đẹp dù đã đi vào dĩ vãng. Và trong tập II, tài năng cùng trí thông minh của TNH với cô đã được vẽ nên rất hài hòa. Vậy, nếu không trách là đường đột, xin cho tôi hỏi, tại sao có điều tan vỡ?”

Tôi cười chua chát :

“Định mệnh cả anh ạ!”

“Cô không buồn? Và không tìm cách níu kéo?”, người đàn ông hỏi tiếp.

Tôi chợt bắt gặp trong trái tim mình một nỗi đau rất nhẹ:

“Không! Mọi sự đã an bài! Nỗi buồn đã có quá đầy đến không còn gì đáng phải buồn hơn.”

Từ đầu giây bên kia, tôi cảm tưởng như nghe ra một tiếng thở dài rất nhẹ.

Mãi lâu anh nói:

“Cô biết, khi đọc các câu chuyện đốp chát trong Một Truyện Dài Không Có Tên, tôi hình dung ngay tác giả là con người rất ngỗ nghịch. Nhưng với những bài nói về chính mình, sự cô đơn của cô đã trùm lấp lên tất cả. Tôi nghĩ, đó mới chính là TTBG!”

Tôi im lặng.

“Tôi đã làm cô phật ý?”

Tôi vẫn im lặng (bỗng dưng cảm nhận ra một nỗi ngậm ngùi đang tràn lấn trái tim.)

Vị độc giả lại câu hỏi, lần này thêm phần áy náy.

Tôi bật đáp:

“Không đâu! Anh đã nhận xét đúng. Cả cuộc đời, cô đơn là hai chữ dính liền với BG như da với thịt!”

Nơi đầu giây kia cơ hồ có tiếng thở dài khác nữa.

[Thật vậy. Chấp hành nỗi cô đơn khi còn rất bé, tôi đã quá quen đến không còn thiết nghĩ gì đến nó. “Je ne suis jamais seule avec ma solitude” luôn nằm trên những khúc quanh định mệnh như một nếp chần kiêu hãnh. Tuy nhiên, khi có một kẻ lạ bóc trần nó đem đặt trước mặt tôi thì tôi lại thấy vô cùng sợ hãi. Nhất là ở giai đoạn này,

tuổi trẻ không còn, sự đau khổ vẽ hình ghê rợn trên nhiều góc cạnh, sao tôi lại chỉ nghe rờ rã mà thấm cảm càng sâu hơn nỗi cô đơn ắp đầy từ trước trong cuộc đời mình?]

Anh đưa câu hỏi:

“Giữa hai quãng đời trước, sau với hai vai trò nhạc sĩ, nhà văn, cô yêu thích vai trò nào hơn?”

Tôi thật thích thú:

“Đây là câu hỏi rất tế nhị, lần đầu tiên BG mới được nghe tới. Vai trò nhà văn hay nhạc sĩ thì đều cũng chỉ là BG. Tuy nhiên, để trả lời câu anh hỏi, BG phải nói rằng mình yêu thích quãng đời làm nhạc sĩ hơn.”

Anh tò mò:

“Có phải vì trong quãng đời đó có hiện hữu một tình yêu lớn?”

Tôi đáp :

“Không hẳn thế, mà phải kể, khi sống với văn chương, BG phải cần nhiều đến khối óc. Còn khi sống với cây đàn, BG chỉ hoàn toàn là con người của trái tim.”

Im lặng một lúc, vị độc giả xa lạ nói nhỏ:

“Tôi phải nhận rằng, hơn cả nhà văn và nhạc sĩ, cô đích thật là một nghệ sĩ.”

Giọng anh trầm hẳn:

“Chữ nghệ sĩ đúng nghĩa chứ không phải chữ vẫn bị lạm dụng trong giới văn nghệ trước nay.”

Nhận xét về giới văn nghệ hải ngoại trong hai tập Một Truyện Dài Không Có Tên, nguyên nhân chính tạo nên cho tôi sự cô đơn hiện tại, tôi nghe anh nói:

“Tôi chẳng phải là người của giới văn chương nhưng nhận thấy tất cả bọn họ đều dở! Anh nào cũng biết cầm cây viết, tại sao không thẳng thắn viết bài đối đáp, lại cùng nhau cô lập cô như vậy?”

Tôi bật cười:

“Đó là kiểu làm văn chương VN rất đúng cách!”

“Còn cô kiểu nào?”, giọng người đàn ông đột ngột.

Tôi rùn vai:

“Kiểu TTBG giữa đường thấy chuyện bất bình chẳng tha rất ư là ‘cô độc Tiêu Phong!’”

Và tôi kể:

“Bữa ra mắt Một Truyện Dài Không Có Tên Tập II, tổ chức tại vườn nhà BG, quy tụ chừng 30 người trong giới văn nghệ San Jose, BG vui miệng nói rằng:

‘Chôn văn chương, tôi ví như chôn giang hồ trong tiểu thuyết Kim Dung. Khi đã chấp nhận bước chân vào trong ấy, một vị hảo hán phải nghĩ đến việc có ngày mình bị buộc rút kiếm chém người, hoặc bị người rút đao đâm ngay vào giữa ngực. Nếu không thế thì nên ở nhà chẵn gà chẵn vịt an toàn hơn, đừng chen chân giang hồ làm chi nữa.’

Giọng anh cao lên:

“Cô nói thế?”

Tôi đáp:

“Thật. Sau đó BG tiếp:

‘Trong chuyện văn chương, ngòi bút nhà văn chính là cây đao cái kiếm. Mỗi nhà văn có một cách múa bút khác nhau. Điều quan trọng là nên dùng thực lực tài năng mà đối diện giang hồ, đừng kéo bè kết đảng, cô lập kẻ khác, y hệt hành vi của phường thảo khấu lục lâm.’

Tiếng cười bên kia đầu giây nghe dường thú vị.

Tôi bày tỏ:

“Lâu lắm rồi mới được đôi thoại cùng ‘một con người thông minh’!”

Anh bật cười to.

Tôi tiếp:

“BG thuộc loại tác giả cô đơn và kiêu hãnh, không cần ai hiểu. Nhưng nếu có độc giả nào tỏ ra thông cảm với mình thì mình cũng sẵn sàng mổ ruột phơi gan!”

Đột nhiên, người đàn ông xa lạ đưa ra nhận định:

“Đọc bài cuối trong Một Truyện Dài Không Có Tên tập I, tôi thật xúc động và tự nói ngay với mình: ‘Đây là người đàn bà có cái tâm hồn rất trong sáng.’”

Trái tim tôi thắt lại vô cớ.

Ngần ngừ, anh tiếp:

“Hình ảnh và sự đau khổ của người con gái trong môi trường Dalat năm xưa sao chỉ làm dậy lên trong tôi một nỗi xót xa.”

Câu nói anh cũng chính là câu tôi từng nghe từ nhiều độc giả, nhưng chưa ai dùng chữ “xót xa” như anh vừa kể.

Anh hỏi:

“Cô đang tự do, vậy có bao giờ mang ý nghĩ trở lại cùng môi trường của người đàn ông ngày cũ?”

Tôi hơi ngạc nhiên với một câu hỏi mà lẽ ra trong buổi sơ giao, đã không nên có. Nhưng ngẫm nhanh, tác phẩm là “của mọi người”, vì vậy sự ngạc nhiên mau tan biến.

Tiếng nói tôi dứt khoát:

“Không bao giờ!”

“Tại sao vậy?”

Tôi thành thật:

“Mình thuộc loại khi yêu thì dốc cạn tâm lòng cho đối tượng, mà khi đã quay lưng rồi cũng không một lần ngoảnh mặt tiếc thương”.

[Có thể rằng tôi tàn nhẫn trên lối nhìn về tình yêu như vậy. Điều này đã một lần, trong chuyến trở về Dalat cùng Âu Cơ mùa hè 1997, tôi đã được nghe Mỹ Vân nhận xét. Hai mươi năm xưa, tôi bỏ Dalat ra đi, hững hờ trên dáng cách mà trọn tâm lòng chỉ là một khối đầy đầy thương tích. Hai mươi năm sau tôi cắn chặt đôi giòng lệ giữa các kẽ răng, bình thản nhìn TNH bước lên phi cơ, bay về phương trời xa, tìm đến với người đàn bà tình nhân. Cả hai người đàn ông cũ, mới KHÔNG ai nhận biết được tôi “như thế nào” trong hai lần ly biệt. Sự tàn nhẫn khởi đi từ điểm đó. Tàn nhẫn với người và với cả chính mình khi tự tay bóp nát trái tim trong một lần quay mặt mà không để cho người đàn ông nhìn rõ nội tâm tôi.]

Tôi hỏi:

“Sao anh lại dùng chữ ‘xót xa’ khi đề cập đến bài viết trở về Dalat, đoạn cuối tập I? Chữ xót xa này lên điều gì và để chỉ cho ai trong ba nhân vật?”

Anh như dửng dưng ngần ngại :

“Tôi có nên bày tỏ?”

Tôi cười:

“Một tác phẩm không còn là của nhà văn, mà là của chung thiên hạ sau khi nó đã được xuất bản. Trong vị thế độc giả, anh có quyền nói lên tất cả những nhận định riêng trước bất cứ tác phẩm nào anh đã đề ra.”

Giọng anh chậm rãi:

“Chữ xót xa, tôi muốn dùng CHO CÔ, nhân vật nữ trong cuộc gặp gỡ tay ba ở Dalat. Chỉ cô là kẻ duy nhất tiếp nhận và hành xử mọi việc xảy ra đêm ấy bằng cái tâm hoàn toàn vô tội. Nỗi đau khổ của cô vì thế mà dễ dàng tác động lên trái tim độc giả. Còn hai người đàn ông kia...”

Anh bỏ lửng câu.

Tôi chờ đợi trong một lúc...

Sau cùng, anh buông thõng:

“Hai người đàn ông kia chỉ là những kẻ đang đóng kịch trước tâm lòng trong sáng của người đàn bà mình đã từng yêu!”

[Tôi chợt rúng động theo sự thật vừa được một kẻ lạ vạch ra tàn nhẫn. Điều này, tôi từng đôi lần suy ngẫm, nhưng luôn luôn chối bỏ. Chối bỏ, không phải vì mù quáng, mà chỉ vì KHÔNG MUỐN đối đầu thêm với những phũ phàng đưa đến trong định mệnh. Câu nói với hai cô học trò cũ trong lần trở về Dalat mùa hè 1997 cứ dội vang trong óc:

“Cho đến lúc này cô phải nhận thực điều rằng, cả hai nhân vật Phùng Kim Ngọc và TNH trong bài viết ấy Tiếng Đàn Phong Vân, Chân Trời Cũ chẳng ai đủ tài nắm giữ trái tim cô.”

Câu này thoát nghe, thấy mơ hồ không rõ nghĩa, nhưng thật đúng là như thế trong ý nghĩ tôi từ trước. Chữ “tài” tôi dùng, bao hàm cái ý của một đạo đức tâm tư tôi luôn luôn vọng tưởng. Hai nhân vật Phùng Kim Ngọc và TNH, chẳng ai có được cái “tài” vừa nói. Đó là một sự thật. Và cái sự thật này, cho dầu trốn chạy, tôi cũng không thể không nhìn ra một lúc nào soi thấu nội tâm.]

Lòng thật ngậm ngùi, tôi bày tỏ với vị độc giả xa lạ:

“Trong tình yêu, sự thủy chung là tính chất đầu tiên cần phải có. Chung thủy với người và cả với mình. Vì vậy mà sau những ê chề nhận lãnh từ tình yêu, BG vẫn không cho phép hiện hữu giữa trái tim mình những nỗi thống hận. Bốn câu thơ của Romain Rolland được BG luôn suy nghiệm như một phương châm cho vấn đề tình cảm:

‘Vì có những lúc anh yêu em

Em cảm ơn anh!

Và em ước mong rằng ở nơi khác

Anh sẽ được sung sướng hơn.’”

Anh tiếp ngay lời tôi:

“Đó là thái độ rất trang nhã, tôi đọc từ văn chương cô và nhất là trong buổi hôm nay trò chuyện.”

Tôi cúi đầu nói nhỏ, cho mình nhiều hơn với người đàn ông xa lạ:

“Đó cũng là nguyên nhân tạo ra và lưu lại trong đời BG những mối tình rất đẹp, dù rằng cái kết cuộc bao giờ cũng mang dấu ấn của một định mệnh đau thương.”

[]

(Đọc lại sau đúng 22 năm bài viết chào đời).

[]

Bình luận:

Kiệt Đoàn (Saigòn)

Lần đầu đọc Một Truyện Dài Không Có Tên I thì cảm nghĩ của con cũng giống như người đọc giả xa lạ này. Và xót xa nhất là đoạn Phùng Kim Ngọc đàn theo lời TNH yêu cầu.

TTBG:

Cảm ơn con đã hiểu. Con còn trẻ mà tâm hồn nhạy cảm quá. Con tìm đâu ra tác phẩm mà đọc vậy? Tất cả tác phẩm TTBG đều bị giới văn nghệ hải ngoại giếm hết, không nhà sách nào dám phát hành. Để rồi cô sẽ gửi cho con cái Website của cô, chỗ trú thân cho các đứa con tinh thần cô đã sinh ra.

Kiệt Đoàn:

Dạ, con có đọc trên online một đoạn Một Truyện Dài Không Có Tên, rồi bị cuốn hút nên ráng tìm đọc đủ tác phẩm đó. Rất tiếc những tác phẩm khác thì không tìm thấy. May mà vào được trang Facebook cô để theo dõi. Cũng có thể vào thời điểm cô viết thì có lẽ cô cũng trạc tuổi con bây giờ, hoặc hơn vài tuổi, nên dễ dàng đồng cảm chăng?

TTBG: Con thử vào website:

www.tranthibonggiay.net

Thấy chữ Văn Uyên thì click vào, sẽ ra trang web. Cô rất dở về công nghệ nên chỉ biết chỉ cho con như vậy. Vào được thì tin cho cô biết. Trên online, độc giả nào thích thì cứ đăng đại bài của cô, chứ còn cô thì chẳng hề giao thiệp với bất cứ ai trong giới văn nghệ hải ngoại. (April 16/2021).

Kiệt Đoàn:

Dạ, cảm ơn cô. Con vào được rồi.

[]